

Sygn. akt I C 907/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny:
Przewodniczący: SSR Tadeusz Kotuk
Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szymańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 maja 2016 r. w G. sprawy z powództwa A. M. przeciwko E. M.

o zachówek

I. zasądza od pozwanego E. M. na rzecz powoda A. M. kwotę 35845,08 zł (trzydzieści pięć tysięcy osiemset czterdzieści pięć złotych osiem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22 lipca 2015 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanego E. M. na rzecz powoda A. M. kwotę 2015,48 zł (dwa tysiące piętnaście złotych czterdzieści osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego w punkcie I. niniejszego wyroku na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni kwotę 279,43 zł (dwieście siedemdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści trzy grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

V. nakazuje ściągnąć od pozwanego E. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni kwotę 247,79 zł (dwieście czterdzieści siedem złotych siedemdziesiąt dziewięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 907/15

UZASADNIENIE

Stan faktyczny

M. M. i B. M. w dniu 24 sierpnia 1995 r. darowali swojemu synowi E. M. cały przysługujący im udział wynoszący 1/2 części we współwłasności nieruchomości objętej KW (...) (o powierzchni 669 m², zabudowanej budynkiem mieszkalnym typu „bliźniak”). W § 5 umowy E. M. zobowiązał się zapewnić swoim rodzicom prawo nieodpłatnego, dożywotniego zamieszkiwania w trzech pokojach oraz prawo swobodnego korzystania z kuchni i łazienki, znajdujących się na parterze połowy budynku mieszkalnego położonego od strony północno-zachodniej patrząc od frontu tego budynku.

Dowód: umowa darowizny, k. 8-9

M. M. zmarł 3 października 1996 r., a spadek po nim nabyli po 1/3 części: żona B. M. oraz synowie – A. M. i E. M.. B. M. zmarła 11 września 2014 r., a spadek po niej nabyli po 1/2 części synowie A. M. i E. M..

Dowód: odpis postanowienia, k. 7

W skład spadku po B. M. wchodziły jedynie długi, pokryte przez E. M. koszty pogrzebu B. M. 4.034,84 zł (tj. w zakresie nie pokrytym przez zasilek pogrzebowy w ZUS-u).

Dowód: faktura, k. 68

faktura, k. 69

faktura, k. 70

potwierdzenie wpłaty, k. 71

dowód wpłaty, k. 72

Po zniesieniu w 2004 r. współwłasności nieruchomości objętej dotychczasową KW (...), E. M. przysługuje prawo własności zabudowanej nieruchomości na działce nr (...), o powierzchni 335 m² (aktualnie księga wieczysta (...)). Rynkowa wartość tej nieruchomości wg stanu na rok 1995 r. i ceny to 302.900 zł (przy uwzględnieniu wartości prawa służebności osobistej).

Dowód: opinia biegłego J. Ś., k. 95-142

A. M. nie otrzymał w żadnej formie zachowku po B. M..

Okoliczność bezsporna

Ocena dowodów

Nie budziły wątpliwości dokumenty prywatne obrazujące wartość długów spadkowych.

Opinia biegłego J. Ś., po uzupełnieniu ustnym na rozprawie, jest zdaniem Sądu pełna, jasna i wewnętrznie niesprzeczna. Biegły w przekonujący sposób ustosunkował się do zarzutów stron. W tej sytuacji brak było podstaw do dalszego uzupełniania tej opinii bądź dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego.

Kwalifikacja prawna

Sąd podzielił pogląd prawny zaprezentowany w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2004 r. (sygn. II CK 444/02, LEX nr 112873, OSP 2007/4/51, Biul.SN 2004/7/9), w myśl którego „jeżeli uprawniony do zachowku, dziedziczący z ustawy wspólnie z innymi osobami, nie otrzymał należnego mu zachowku, ma przeciwko współspadkobiercom roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.” Taka właśnie sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, albowiem spadkodawczyni przed śmiercią wyzbyła się na rzecz jednego ze swoich spadkobierców majątku (darowizna na rzecz syna E. z 1995 r.) i nie pozostawiła testamentu.

W niniejszej sprawie, dotyczącej wyłącznie zachowku po B. M., wartość doliczonej do spadku darowizny (art. 993 k.c.) winna więc wynieść 1/2 wartości ustalonej przez biegłego J. Ś., czyli 151.450 zł. Wynika to z tego, że darowizna pochodziła z majątku małżeńskiego B. M. i jej małżonka.

Nie ma także wątpliwości, że przedmiot darowizny (współdział w 1/2 całej ówczesnej nieruchomości objętej działką o powierzchni 669 m²), po zniesieniu współwłasności z 2004 r. może być uznany za tożsamy nieruchomości, która jest obecnie własnością pozwanego. Z opisu przedmiotu darowizny wynika, że wówczas darczyńcy byli w fizycznym posiadaniu tej samej części „bliźniaka” (i przylegającej części działki), która obecnie stanowi wyłączną własność pozwanego.

Zdaniem Sądu poprawna jest też metodologia biegłego, który pomniejszył wartość wycenianej nieruchomości o wartość (w tym czas trwania) prawa służebności. Oczywistym jest bowiem, że takie prawo wg stanu na dzień zawarcia darowizny było rzeczywiście wykonywane, a więc zmniejszało atrakcyjność rynkową nieruchomości, gdyż ograniczało możliwość nieskrępowanego dysponowania (posiadania) przez potencjalnego nabywcę przedmiotem kontraktu, co wynikało z obowiązku prawnego znoszenia przez właściciela faktu zamieszkiwania na niej uprawnionych do służebności.

Z kolei mając na względzie ustawowy wymiar zachowku (połowa udziału, który przypadłby powodowi przy dziedziczeniu ustawowym, a więc $\frac{1}{4}$), A. M. przysługuje zachowek w wysokości 37.862,50 zł, który ulega pomniejszeniu o przypadającą na powoda część ($\frac{1}{2}$) pokrytych przez pozwanego kosztów pogrzebu spadkodawczyni (-2.017,42 zł). Dotyczący tej kwestii zarzut potrącenia (w odpowiedzi na pozew, k. 32) jest więc zdaniem Sądu zasadny w świetle unormowania art. 1034 § 1 zdanie drugie k.c.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w **punkcie I.** sentencji na mocy art. 991 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i § 2 k.c.

W pozostałym zakresie (w **punkcie II.** sentencji) powództwo oddalono – na mocy art. 1034 § 1 zdanie drugie k.c. i art. 993 k.c.

Koszty

O kosztach stron orzeczono w punkcie III. sentencji na mocy art. 100 k.p.c. (stosując zasadę stosunkowego rozdzielenie w proporcji wygranej/przegranej stron). Powód wygrał proces w 47%, pozwany – w 53%. Koszty powoda to: opłata sądowa od pozwu (3750 zł), opłata za czynności adwokackie w stawce minimalnej (3.600 zł, § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie [...]), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł), zaliczka na biegłego (1.000 zł). Suma tych kosztów to: 8367 zł, zaś 47% z tej sumy to: 3932,49 zł. Koszty pozwanego to: opłata za czynności adwokackie w stawce minimalnej (3.600 zł, § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych [...]), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł). Suma tych kosztów to: 3.617 zł, zaś 53% z tej sumy to: 1917,01 zł. Różnica na korzyść powoda 2015,48 zł została zasądzona w punkcie III. sentencji.

Także zgodnie z proporcją przegranej stron orzeczono o nieuiszczonych kosztach sądowych (łącznie 527,22 zł), które stanowiły niezaliczowaną część wynagrodzenia biegłego. W **punkcie IV.** sentencji na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano ściągnąć 279,43 zł z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda, zaś pozostałą część (247,79 zł) – od pozwanego (na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (**punkt V.** sentencji).